

утворив платформу для розробки моделі *триадного еволюційного розвитку літератури й мистецтва* в межах естетико-антропологічної концепції.

Бистрицька концепція розглядає романтизм (і романтичне) як явище типологічне, що не обмежене твердими часовими і жанровими рамками й, відповідно, не вичерпується ХІХ століттям – періодом його розквіту, що дає можливість для зіставлення всіх епох і стилів, для проведення паралелей між давниною й сучасністю. І хоча бистрицька концепція слов'янського романтизму поки що перебуває на початковому етапі розробки, її задум не обмежується (та й не може обмежуватися) лише однією літературою, що привело б до небажаної однобічності. Феномен слов'янського романтизму розглядається на широкому суспільно-культурному тлі, аналізується на базі різних філософських концепцій.

Оскільки романтизм (і романтичне в більш широкому сенсі) – явище типологічне й позачасове, що розвивається водночас із людською свідомістю, неможливо поставити крапку в його дослідженні. Дослідницький колектив під керівництвом проф. А. Червеняка і доц. С. Макари, а також усіх зацікавлених чекає наступний етап вивчення проблем слов'янського романтизму – вже сьома міжнародна конференція в Банській-Бистриці в **листопаді 2005 р.**, яка стане стартовою площадкою для аналізу слов'янського романтизму в контексті європейського, а тому матиме узагальнюючий характер. У ході конференції буде розглянута наступна проблематика:

- 1) Антропоцентричні концепції літератури й мистецтва.
- 2) Антропологічні концепції слов'янського романтизму.
- 3) Проблема жанру в слов'янському романтизмі.
- 4) Персонаж у слов'янському романтизмі.
- 5) Проблема стилістичної домінанти слов'янського романтизму.
- 6) Романтичне в “неромантичних” літературних напрямках і течіях.
- 7) Проблема візії і візіонерства в слов'янському романтизмі.
- 8) Психологічні, соціальні й духовні параметри слов'янського романтизму.
- 9) До проблематики течій і шкіл слов'янського романтизму.
- 10) Романтизм на передсемантичному і семантичному рівні.
- 11) Романтизм у мистецтві.
- 12) Романтичне й романтизм у контексті епохи, атрибути романтизму в процесі його еволюції з позачасової точки зору.
- 13) Концептуальне моделювання романтизму в триєдності романтизму, реалізму і візіонерства.

Ласкаво просимо всіх, хто цікавиться проблемою слов'янського романтизму, взяти участь у нашій конференції. Інформаційні матеріали, адреса і бланк заявки (по-словацьки і по-російськи) можна знайти на нашій веб-сторінці:

[www.fif.umb.sk/Katedry/ Katedra slovanských jazykov/Konferencie](http://www.fif.umb.sk/Katedry/Katedra_slovanskych_jazykov/Konferencie).

Разом із розширенням кола досліджень на неслов'янські європейські літератури почнеться реалізація другого етапу бистрицького проекту – слов'янський і європейський романтизм. Тоді, сподіваємося, в наші ряди увіллється могутній потік дослідників західноєвропейського романтизму, щоб у новому світлі подивитися на взаємозв'язок слов'янського й європейського романтизму і відкрити дорогу для третього, найбільшого етапу досліджень, у якому вивчення романтизму як невіддільної складової частини людської свідомості вийде за межі Європи й охопить увесь світ.

Банська-Бистриця – Мінськ

Наталія Кисельова

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ВІЗАНТІЙСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

У пояснювальній записці акад. Д.І. Багалія, А.Ю. Кримського та інших науковців від 10 серпня 1918 р. до Комісії для вироблення законопроекту про організацію Історико-філологічного відділу УАН наголошувалось на необхідності створення кафедри візантійського та східного мистецтва. Вчені мотивували це тим, що для розуміння нашої

національної культури слід звернутись до Візантії, бо це – царица культури, найближча для неї, найбільше з нею споріднена й перейнята нею в історичну спадщину¹.

Різномісні зв'язки між південними та східними слов'янами своїм корінням сягають глибокої давнини. Цьому сприяли близькість походження, ідеологічна спільність, схожість літературної мови, культури, книжна традиція. Тісні контактні взаємозв'язки втягнули православне слов'янство в коло спільних релігійних, філософських і літературних процесів. Спільний тип письма надав частині східно- та південнослов'янської книжності значення загальної православної літератури. Утворилася східно-південнослов'янська літературна спільність, яка впродовж тривалого часу була настільки тісною, що інколи важко визначити, в якій країні виник той чи той літературний твір. Створений в одному літературному середовищі, він легко міг перейти й чудово прижитися в іншому, часом зазнавши там певних змін. Літературні стосунки між південним та східним слов'янством були найінтенсивнішими тоді, коли цього вимагали політичні та культурні інтереси слов'янських земель, або коли там складалася відповідна історична й культурна ситуація.

Утворення Візантологічної комісії в середині 30-х рр. ХХ ст. з ініціативи акад. Ф. Міщенка при Історико-філологічному відділі мала вирішувати багато наукових питань, а саме: дослідження візантійських впливів на різні галузі життя та творчості українського народу, зокрема на українське письменство. Про це та про інші питання діяльності Комісії візантології ВУАН говорила в своїй доповіді "Діяльність комісії ВУАН для вивчення візантійського письменства" Л. Рева на Міжнародній науковій конференції "Київська митрополія Константинопольського патріархату в XI–XVII ст.: устрій, місія, еклезіологічне самоусвідомлення", яку провів український Центр візантистики та патрології 28 жовтня 2004 р.

Конференцію відкрив директор Українського центру візантистики та патрології архієпископ Ігор Ісіченко, який наголосив на тому, що ця проблема досі не втратила своєї актуальності. У зібранні взяли участь філологи, історики, теологи, музейні працівники з Києва, Львова, Харкова, Чернівців. Ю. Пелешенко (Київ) представив доповідь "Велика П'ятниця у візантійській та українській літературах: Канон та агіографічна традиція"; тема доповіді письменниці Дзвінки Коваль, яка переклала книгу Григорія Ниського "Життя Мойсея" (Львів: Свічадо, 2001) – "Святий Григорій Ниський в українських перекладах". Цікавими були напрацювання О. Матушек (Харків) – "Між Києвом і Москвою: Церковна політика і проповідницька діяльність Лазаря Барановича", А. Пучкова – про "Юліана Кулаковського і о. Димитрія Ковальницького: історичний урок однієї київської полеміки 1891–1892 рр." та інші доповіді. Й. Сележан (Чернівці) повідав громаді про "Старця Паїсія Величковського – українського місіонера на терені Східної Європи"; О. Вдовина (Київ) представила доповідь "Призначення людини та ідеал християнського життя з огляду на людську двоприморність за творами св. Кирила Туровського (1130/1134 – 1184)".

Високий рівень застосування аудіовізуальних засобів сприяв образному сприйняттю виступів.

Леся Рева

¹ Історія Академії наук України: 1918–1923: Документи і матеріали. – К., 1993. – С. 124.

² Кондаф Н.И. К вопросу о литературных связях // Кондаф Н.И. Избр. труды: Литература и театр. – М., 1978. – С. 57.

³ Вздорнов Г.И. Роль славянских монастырских мастерских письма Константинополя и Афона в развитии книгописания и художественного оформления русских рукописей // ТОДРА. – Л., 1963. – Т. 23. – С. 171–172.

